

verg. dacht r ziel jken; er de voor is de urf en nood- genoot onder hoop, te God dagen geloof id en n zijn eerlijk) orde, anders, en (n keraad rgaan. i werk tienden icht en delijke Gods ouders goeden hoeflig oogens pleden, is hand grote eranten k werk als o de ling als o dienst a leger- a fiore veesters, maar n doet eien en p, door dienst- Kerk. menig geloofs oor de rom in ulk een Gods erbonds faculteit ord, zijn uden bij de Vrije steidam. unikelijk idag dier n op- spreken VOLTJER, ang en spoedig, rrschee, e deken alereerst de met epaalden or, zool voor wat publiek. ik uitge- allereerst en haar vreedm De klare WOLTERJen weet nja ver- rekening ij komt, en voor eelden, e deken rsprong; e beant- o het ge- r vreedm rt hoort zichzelf naar een- niet meer, e wie ar al te ij begeert el goed, hem dan onng; wat worden n woord n woord- ger a in zo dan is zulk een n belang lip van rood en n antwoor den predi- trrijver of fraise, kortom, ken over word en woord k vooral k word- g, die ik te oratie en be- dig mocht nkt door ede, haer niet doen dan wijst ke beto- n wordt, e, maar de Uitspan- gische e deelen",

Dereenigingsteden.

NOORD-BRABANT EN LIMBURG.

II.

In ons vorig artikel wisten we er reeds op, hoe men in Venlo er toe gedwongen wordt, zelve te gaan bouwen voor den Evangelisatie- arbeid, indien dit ook maar eenigszins mogelijk is. In Eindhoven is het trouwen evenzoo.

Dat men, vooral in Limburg, nog niet al te vasten voet vertegen heeft, kan overigens daaruit blijken, dat aldaar nog geen steen het eigendom van den Evangelisatie- arbeid der Geref. Kerken is, terwijl de Ned. Hervormden scholen en lokalen bouwen uit een ruime beurs.

De zaak staat voor de Gereformeerden zóó, dat in 1907-1908 in verbinding tot het boek- jaar 1906-1907 een vermeerdering van giften van de Gereformeerde Kerken en van vereen- gingen viel waar te nemen, maar een bijna even- groote vermindering van giften van particulieren.

Wel hebben de collecten een krachtigen steun verleend, maar men begrijpt licht, dat onder deze omstandigheden het werk niet op zoo uitgebreide schaal kon voortgezet worden als wel gewenst was.

Er wordt dan ook met zorg en met moeite gearbeid.

Maar gelukkig kan er bijgevoegd worden, dat er tot nu toe met zegen is gearbeid gewor- den. Dat valt het meest op, als men den toe- stand van thans vergelijkt met dien van een- tiental jaren geleden, zoals men dien kan leeren kennen uit de oude jaarverslagen.

Toen was Breda kort geleden als Geref. Kerk tot openbaring gekomen. Ook Tilburg. Raams- donk werd nog beaardigd door Br. Dekker. In Venlo was een woning gehuurd en het werk pas beëindigd.

En nu? Raamsdonk is reeds een zelfstandige Geref. Kerk geworden en bezit al sedert eenige jaren een eigen Diaconus des Woords. Venlo blijft ondanks de vlottende bevolking een finke zedingspost. En Roermond, Roosendaal en Eindhoven zijn sedert onder beaardiging ge- komen. Ja, wij kunnen thans Eindhoven reeds onder de Geref. Kerken tellen; wel klein is zij nog, maar ook groot genoeg om als Kerk, ge- steund door de Deputaten voor den Evangeli- satie- arbeid, te bestaan.

Dat is bemoedigend!

En op al die plaatsen is een vast aanknoo- pingpunt voor den arbeid onder Roomschen om hun 't Woord des Heeren te brengen. Dit alles kon, mede door de hulp van buiten Brabant, tot stand komen.

Uit de verslagen der Broeders in deren arbeid, Da. Binnema en den heer H. Dekker, geven wij vervolgens een overzicht. Bijzonderheden omtrent den arbeid wi. Da. Binnema van Tilburg gaarne mededeelen, als deze of gene Kerk- raad hem daartoe op een avond in de week, of kan dit niet, dan desnoods op een Zondag, gelegenheid geeft.

Hij is nog vol ijver en moed. En menigeen is, na hem over 't donkere Zuiden gehoord te hebben, ijverig en belangstellend geworden. Zijn meeste bezoeken golden dit jaar Eindhoven en omstreken, n. Stratum, Wonsel, Sijp, Geldrop en Valkenswaard. In Stratum, omid- delijk aan Eindhoven vast, staat het vergader- gebouw, een eenvoudig burgerlijk, klein, maar toch hoe langer hoe meer beest. Daar werd dit jaar door hem 36 maal gecatechiseerd en menigmaal 't Woord des Heeren gepredikt, ter- wijl veel menschen bezocht werden. Ook andere predikanten brachten daar 't Woord der Waar- heid, en de Heere wrocht kennelijk wonder, zoo zelfs, dat er een opgewekt Christelijk leven ontstond. Niet alleen uit genoemde dorpen, maar zelfs uit Veldhoven rijt men van Stratum verwijderd, komen, als er dienst des Woords is, een 6 of 7-tal toehoorders. En wat kon daar nog meer geschieden, zoo er een eigen diaconus des Woords was? Er is begerte, een zoeken.

Door de vele collecte reizen kon Da. Binnema Roosendaal slechts drie Zondagen dienen. Doch door andere predikanten werd daar nogal eens 't Woord bediend, zoodat er ongeveer twintig van de 52 Zondagen niet behoefde g-lezen te worden. De opkomsten zijn echter niet groot. Sommigen kunnen slechts een enkele maal komen, daar zij als rijk- of spoorweg ambtenaren veel verplichten Zondagsdienst hebben. Het aantal belangstellenden is daar evenwel niet vermin- derd, dan alleen door het vertrek naar elders van een groot en trouw opkomend gezin.

Voorts leidde Da. Binnema een begravenis te Valkenswaard; bezocht een gezin te Biek en Donk en een paar malen Baris-Nassau- grens. Te Venlo bediende Z. Erw. tweemaal het H. Avondmaal.

En nu vergeet men daarbij niet, dat Da. Binnema voor de helft predikant van Tilburg is en te Helmond 35 maal consulentdienst (catechistat) deed. Ook Tilburg gaat gestadig vooruit, en daar geeft de Heere stof tot blijdschap en dank.

Limburg heeft niet zooveel posten. De naam aan Limburg gelegen Geref. Kerk is die van Heleneaven op de grens van Noord-Brabant, in de veenen van 'de Peel' gelegen. Met het oog op de reisgelegenheid echter is aan de Kerk van Helmond de verzorging der Gereformeerden in Limburg opgedragen. Het boeken van Lid- maten, het toelaten tot het H. Avondmaal en het uitreiken der Sacramenten moet dus steeds onder medewerking van deze kleine kern- plaatsen vinden. Limburg zelf telt nog geen enkele Geref. Kerk, en slechts een tweetal vergaderplaatsen; al het overige, daar te doen, moet 'in de ver- aarolijng' geschieden en door Br. H. Dekker.

Venlo — waarvan we reeds iets mededeelden — is de grootste evangelisatie-post. Vandaar gaat Br. Dekkers arbeid uit. Daar houdt hij geregeld tweemaal 's Zondags goddiensttoefening, die door 40 tot 60 personen 's morgens en 20 tot 30 personen des avonds bezocht wordt; voorts heeft hij er een Zondagschool voor ruim 50 leerlingen. De toehoorders in den morgen- dienst zijn ten deele uit omliggende dorpen af- komstig. Ook is er nog een Jongelings- en een Jongedochters-vereeniging. Van de catechistaten wordt door een groot personen, waaronder ook militair, daar in garnizoen, gebruik gemaakt. Dit jaar werden twee catechistaten na be- lidenis tot het Avondmaal toegelaten. Van de afzonderlijk voor militairen gehouden catechistate werd door een tiental dit jaar vijf getrouw ge- wijen gemaakt. Zoo werd ook het oordeel van Br. Dekker gehouden Militair Tuis- tamen- lijke druk bezocht. Ware de protestantische be- volking te Venlo en vooral de gereformeerde niet zoo vlottend, men zou aan de gedachte tot het instellen der ambten reeds gevolg gegeven hebben.

In Roermond is het niet zoo rooskleurig. Toch wordt daar wekelijks nog aan 9 catechistaten onderwijs gegeven. Een kleine Zondagschool wordt er door den heer Van Huizen geleid. Maar het aantal hoorders bij de godsdienst- oefeningen is bedroevend gering. Want weinig protestanten blijven op den duur gaarne in

Roermond, als zij nog eenigen ernst berispen en in de gelegenheid zijn, naar elders te gaan.

Te Maasricht heeft Br. Dekker voorts nagaan, te Simpelveld drie en te Valkenburg, waar dit jaar gewonnen werd, vijf catechistaten. Zoo geeft Br. Dekker op 6 plaatsen binnen onze grenzen catechistisch onderwijs, daar hij ook te Helene- aven gedurende den winter catechiseert.

Voorts worden tal van 'verstrooiden' in on- derscheiden plaatsen door hem bezocht en maakte hij zijn arbeid tevens aan tractaat- en Bijbel- verspreiding dienstbaar, terwijl hij de gelegenheid om in sterfhoven het Evangelie te brengen, al aan siekbedden te spreken, ook met menschen, die onse godsdienst oefeningen niet bezoeken, niet ongebruikt laat v. orbijgaan.

En meene nu niemand, dat daarbij geenleel tegenstand te wachten is. Ook deze arbeid gaat door goed en kwaad gerucht steeds voort. Naast het bijgeleefde zoekt ook het ongelofte af te trekken.

We hebben hier eenigszins uitvoerig weerge- geven, bijna geheel het officiële verslag vol- gende, al datgene wat tot belangstelling in den Evangelisatie- arbeid in Brabant en Limburg wekken kan, en besluiten thans met het woord van den verslaggever tot het onse te maken:

'Vergeet Brabant en Limburg niet. Er is zooveel te bidden, maar als gij biddt om de komst van Gods Koninkrijk, leg dan onzen Vader in de hemelen ook de nooden van het donkere Zuiden voor.

'En indien u de Heere welvaren heeft gegeven, offer dan ook iets voor de behoeften van Brabant en Limburg.

Uit de Pers.

Slechts nu en dan kunnen we ons veroorloven uit de keurige verklaring, die Dr. Wielers van Arnhem in de *Gedachte Kerk* van onse iudische formulieren geeft, een stuk in ons pers overzicht over te nemen.

Ziehier wat hij naar aanleiding van het Huwelijksformulier over het probleem van de echtscheiding zegt:

In de christelijke kerk is vanouds de zaak der echtscheiding een probleem geweest, dat ook thans nog niet geheel bevredigend is opgelost. Door de Roomsche kerk wordt in beginsel alle recht tot echtscheiding finaal gelogt. Volkom- en in overeenstemming met het dogma, dat het huwelijk een sacrament is, gaat Rome van het standpunt uit, dat een huwelijk, hetwelk in den kerkelijken vorm gesloten en door eerkelijke s- bijwoning (copula carnalis) bevestigd is, in geen geval, ook niet om hoerig, mag verbroken worden. De eenige macht, die het huwelijk ontbinden kan, is de dood.

Toch heeft Rome gevoeld, dat in de praktijk zich gevallen voordoen, waarbij het onmogelijk is den eisch tot eerkelijke samenleving te handhaven. Vandaar de onderscheiding tusschen de losmaking van een huwelijk door *verbreking van den eerkelijken band* (separatio quoad vinculum) en de losmaking van een huwelijk alleen door *verbreking van de eerkelijke samenleving* (separatio quoad consortium et mensam). Deze laatste wordt gewoonlijk *echtscheiding tusschen tafel en bed* genoemd en is principieel van de eerkelijke echtscheiding geheel verschillend. Man en vrouw blijven gehuwd, maar verbinden zich voortaan ieder afzonderlijk te leven. Het beginsel des huwelijks blijft, alleen de praktische toepassing valt weg.

Zulk een scheiding tusschen tafel en bed wordt Rome voornamelijk uit ten einde den weg te effenen voor *gehouden*, em in een monnikorde in te treden of den priestermantel aan te doen. Ook laat de Roomsche kerk zulk een praktische scheiding toe in gevallen, waarbij door zware mislanding, kwaadwillige verlaten, en dergelijke schanden, de samenleving onmogelijk is geworden.

De kerken van het protestantisme hebben zich van den aanvang af op veel ruimer standpunt gesteld. Echtscheiding voor alid tusschen tafel en bed werd door de reformatoren aanvankelijk verworpen. Daarcakegen verleggen zij geheel overeenkomstig hun beginsel, dat het huwelijk een wereldsche aangelegenheid is, de zaak der echtscheiding naar de wereldsche rechtbank. Uit kracht van een rechterlijk vonnis kan de huwelijks- band geheel worden losgemaakt, niet alleen wegens echtscheiding in den eigenlijken zin, maar ook wegens schandelijke feiten, die met echtscheiding op één lijn zijn te stellen, als ondragelijke mishandelingen, trouwelooze verlaten, het plegen van een misdad- waarp de doodstraf staat, e. d. In Pruisen ging men nog verder door echtscheiding toe te laten, wanneer een huwelijk kinderloos bleef en man en vrouw eenparig verklaarden om die reden het huwelijk te willen ontbinden, of ook wanneer man en vrouw verklaarden een onoverwinnelijken afkeer van elkander te hebben. Men naderde alzo de be- ginselen van het oude Roomsche recht, waarbij volkomen vrijheid om te scheiden, zelfs zonder tusschenkomst van de overheid, werd toegekend.

Vooral aan den man werd in de dagen van oud- Rome een vrijheid in huwelijkszaken gegund, die tot wilkeker leidde. Zoo vermeldt Prof. Fabius enkele gevallen, die teekenen zijn. Sulpicius Gajus scheide zich van zijn vrouw, omdat zij zich met ongedekte hoofde, dus als een ongehuwde, op straat had begeven. Publius Sempromius Sophus handelde eveneens, omdat zijn vrouw buiten zijn weten een verooting in de schouder had bij- gewoond. En als de vrienden van Aemilius Paulus, nadat deze zich van Papiria had gescheiden, hem herinnerden aan hare deugden, gaf hij slechts dit ten antwoord, dat een schoen, hoerier onberispelijk voor het oog, nochtans pijnlijke knellen kon.

Voorwaar, een ideale toestand voor de mannen der huwelijksvrijheid in onze dagen!

Maar ook dan, maar overwegt, dat in het Roomsche recht deze ideale vrijheid tot zoon- dende losbandigheid aanleiding gaf, dat van over- dede dwerg bepalingen moesten gemaakt, om het sedebed, dat van de echtscheiding het gevolg was, tegen te gaan. Vooral de christenkeuren vaardigden weten uit, waardoor aan de wilkeker huwelijksontbindingen o. a. door vermogensaandelen perken werden gesteld.

De geschiedenis is daar als leermeesteres, om op het punt der echtscheiding eer te streng, dan te goedgeest te zijn. De ervaring heeft geleerd, dat overal waar de echtscheiding gemakkelij ge- maakt wordt, de sterkte pijler die de maatschappij, het redelijk leven, draagt, wordt ondergraven. Zelfs door theoretici, die het beginsel der vrije liefde van ganser harte huldigen, wordt gearaid de theorie in praktijk te brengen uit rechtmatige vrees voor de heilloose gevolgen. Het mag ons daarom een stof tot dank zijn, dat de revolutie, hoe zij ook op de edelste instellingen Gods op aarde haar ver- woestende aanvallen heeft beproefd, het huwelijk gespaard deed blijven. Het is waar, door het huwelijk geheel onder staatscontrole te stellen, zonder het recht der kerk en de vrijheid der personen te eer- bidden, heeft de revolutionaire staat het beginsel van het christelijke huwelijk miskend, maar over het algemeen bleef het wesen van het huwelijk eel onaangetast. Vooral in een land als het onse is de huwelijksband ook staatsrechtelijk een vaste band. Echtscheiding brengt een omslag van formaliteiten en kosten mede, waardoor menigen, die anders echtscheiding zoeken zou, van een proces wordt weerhouden. En het is sedeljk heilzaam wanneer man en vrouw weten, dat zij, gelijk de volksmond het noemt, niet gemakkelijk van elkaar af kunnen.

Toch blijft er nog reden tot klacht.

Het lijkt geen twijfel, of de meeste der moderne staatswetten staan in de zaak der echtscheiding principieel niet op het standpunt van het evan- gelie, maar dat der revolutie, in de Code Napo- leon (art. 229 v.v.), die voor het moderne staats- recht van zoo enormen invloed geweest is, worden als echtscheidingsgronden niet alleen echtscheid- en daarmee gelijktijdige misdaden genoemd, maar

ook de wederzijdsche wilverklaring van man en vrouw. En nu moge het waar zijn, dat onse wet een dergelijke echtscheidingsgrond niet erkent, maar het is geen geheim meer voor ons volk, dat ook zonder echtscheidbreuk en dergelijke schanden, bij de tegenwoordige wetgeving de staat scheiding toelaat. Het is een eenvoudige truc. Man of vrouw beschuldigen elkander van overspel, en daar de staat de waarheid der beschuldiging niet onder- dekt, is de weg tot echtscheiding vrij. Er is geen twijfel aan, of ons tegenwoordig staatsrecht gaat niet uit van het beginsel, dat het huwelijk een instelling Gods is, maar het staat op den revo- lutionaire grondslag: het huwelijk een burgerlijk contract. Inzake de echtscheiding stelt de moderne staat zich niet op het standpunt: Wat God heeft samengevoegd, scheide de mensch niet, maar op het standpunt, dat wat de staat heeft samen- gevoegd, ook door den staat gescheiden mag worden.

Hieruit vloeit een roeping voort voor de kerk van Christus.

De kerk worde zich haar taak bewust, ook voor de Goddelijke ordinarie des huwelijks haar geuigenis in de wereld uit te roepen. Telooz reeds heeft de kerk des Heeren zich de vermede- verhouding laten welgevallen, waarin de staat haar ten aanzien van het huwelijk geplaatst heeft. Telooz is de kerk dienare geweest van een onge- loovige overheid, waar zij voor haar vrijheid had moeten pleiten en strijden. In een vorig artikel wisten wij er reeds op, hoe Dr. Kuyper in zijn Gemeene Gratie de kerk bij deze hare roeping bepaalt en o. a. voorstelt, dat een vertegenwoor- diging der gezamenlijke kerken in het leven worde geroepen, als een bijzonder lichaam, waarmede de overheid onderhandelen kan. Vooral in de zaak der echtscheiding heeft de kerk, aan wie de Voor- den Gods zijn toebetrouwd, op haar hoede te zijn. Mag zij zich in dezen een wet laten voorschrij- ven, die tegen de Goddelijke wet indruischt? Moet zij een huwelijk aanvaarden, dat door de overheid goedgekeurd, maar door de Overheid der overheden afgekeurd wordt?

Terecht houdt Dr. Kuyper ons volk voor: 'Vooral van de zijde der echtscheiding dreigt hier gevaar. Staat de overheid toe, dat personen, wier huwelijk zij voor onthouden verklaart, opnieuw huwen, dan kan en mag de kerk dat nieuwe huwelijk niet erkennen, indien, naar haar eigen oordeel, de echtscheiding niet heeft mogen, en dus feitelijk niet heeft kunnen plaatsgrijpen.' Dr. Kuyper geeft daarom den volgende raad: 'Nu is het, bij desen stand van zaken, zeker het meest gewenscht, dat de Kerk, door tijdig ingediend protest, de Over- heid afhoude van zulke onberaden stappen; maar laat dit niet, en wordt almeer de grondslag van het Christelijk huwelijk losgelaten, dan wordt hier- uit voor de Kerken de zeer stellige plicht geboren om binnen haar eigen kring den grondslag, die door het Evangelie voor het huwelijk is gelegd, te handhaven. En ware het al, dat andere pro- testantische Kerken hiervan de noodzakelijkheid niet inzien, dan zou toch de Gereformeerde Kerk hier niet stil mogen zitten. Voor haar toch is de bekliden van het Genadeverbond een essentieel- stiel van haar kerkelijk optreden, en daar het Ge- nadeverbond ook met de kinderen der geloovigen rekent, kan het huwelijk niet buiten den kring van haar bekliden worden gesloten.'

Merkwaaardig is, hoe reeds in den tijd der reformatie op dit punt door onze kerken met de overheid gestreden is. Zoo bepaalde de Synode van Dordt, 1574, in art. 88: 'Overmits de Offi- cialen des antichrist in het pseudom de autoriteit en het recht der overheden in de echtscheiding aan zich getrokken hebben, zoo zal de magistraat door de diaconen uit Gods Woord geboden en vermaand worden, dat se naar uitwijzen van het Woord Gods en andere wetten diegenen helpen, welke in zoodanige zaken hare hulpe behoeven en begeeren.' Blijkens het artikel, dat volgt, gleg hier het verschil met de overheid niet over te spoede, maar juist over (na Roomsche beginsel) gewenigde losmaking des huwelijks, maar een synodaal besluit als het genoemde doet ons toch zien, dat de kerk op haar post stond, om voor de ordinarie Gods te waken.

Dat ook onze kerk in dezen het pand der ordi- nantie sulver beware.

Daarom zal noodig zijn, dat zijpelve zich de huwelijksbeginselen bewust zijn. Het is nog geen uitgemakte zaak onder ons, of een andere grond tot echtscheiding mag aanvaard dan die in Matth. 19 is genoemd. Is het Woord van Jesus hier absoluut te verstaan, of mogen in de praktijk sommige misdaden, als trouwelooze verlaten, dierlijke mishandeling enz. met echtscheiding op één lijn gesteld? Gaat onse overheid niet te ver met bijv. echtscheiding toe te laten, wanneer man of vrouw tot een gevangenisstraf van 20 jaar ver- oordeeld wordt? Waar ligt de grens naar Calvi- nistische levensbeschouwing, of liever naar het Woord van God?

Ziedaar vragen, die, omdat zij ook de beginselen van het staatsrecht raken, niet door de kerk alleen kunnen worden opgelost, maar waarin zij rich- door de christelijke wetenschap moet laten voor- lichten. In zijn 'Beschoouwingen over het huwelijk' af Prof. Fabius reeds kostelijke wenken. Laat er een voortvaren zijn in de handhaving van de ordinarie en in het opkomen voor de eere Gods ook op het heilig erf van den huwelijken staat.

Officiële Berichten.

Voorloopig kan de heer H. Fokkens, Theol- cand. te Stadskanaal, geen beroep in overweging nemen, wijl de benoeming tot assistent geestelijk verzorger van 'Veldwijk' door hem is aan- genomen.

Kort verslag van de vergadering der Geref. kerken in de classis Alm- kerk, gehouden Donderdag 17 December te Nieuwendijk.

1. Da. T. H. de Jonge, als Diacon der roe- pend kerk Sleuwyk, verzoekt te zingen Ps. 84: 1, las Psalm 103, en ging voor in gebed.

2. Alle kerken waren wettig vertegenwoordigd.

3. Het Moderamen werd aldus saamgesteld: Da. de Jonge, praesider; Da. Rispens, assessor; Da. Botin, scriba.

4. De notulen der vergadering van 10 Sept. werden gelezen en behoudens een enkele aan- merking goedgekeurd en vastgesteld.

5. Ingekomen een bericht van de classe Harderwijk, inzake de weeropneming van br. A. v. d. Zonden te Putten, voorheen emeritus pred. der Geref. kerk van Arnhem, in de ge- meenschap der Geref. kerke; welk bericht voor kennisgeving wordt aangenomen.

6. Da. W. Bosch brengt schriftelijk rapport uit van de gehouden kerkvisite.

Breede bespreking volgt over de verplichting der kerken, om te stipuleren volgens besluit der Gener. Syn. te Utrecht 1905, in zake art. 13.

Aangenomen wordt een voorstel van Da. Rispens, luidende: De classis Almkerk, gehoord hebbende naar aanleiding van het rapport van kerkvisitatoren, dat geen der kerken heeft ge- stipuleerd, verzoekt de kerken deze zaak te be- spreken en in orde te brengen, en daarvan op de volgende vergadering verslag uit te brengen.

7. Het ondersoek naar Art. 4 D. K. O. heeft plaats.

De kerk van Andel doet een verbliffende mededeeling over een tuchtquaestie.

Dr. Oost uit Meeuwen vraagt den raad der vergadering voor een tuchtzaak; doch daar hij niet uit naam van den kerkeraad vraagt, wordt de zaak naar den kerkeraad van Meeuwen gereserveerd.

De kerkeraad van Werkendam B vraagt en verkrijgt advies, om een lidmaat onder den za- trap der kerkelijke censuur te stellen.

8. Bij acclamatie wordt tot deputaat voor de kas van Art. 13 D. K. O. br. C. A. Koekkoek ge- kozen, in plaats van den overleden br. de Leeuw Br. T. H. Rombout wordt secundus deputaat, Br. Oost wordt benoemd tot deputaat voor de Evangelisatie.

9. De collecten voor 't volgende kwartaal zijn: Theol. faculteit en Evangelisatie- arbeid in N. Br. en Limburg.

10. De collecten voor Theol. School en hulp- behoevende kerken worden getind.

11. De volgende classale vergadering zal samengeroepen worden door Werkendam A. en gehouden 18 Maart te Nieuwendijk.

12. De vacaturebeurten worden geregeld voor Waardhuizen aldus: 3 Jan. Da. Goedbloed, 31 Jan. Da. de Jonge, 28 Febr. Da. Oslaga, 28 Maart Da. Rispens.

Voor Gieten: 20 Dec. Da. Oslaga, 10 Jan. Da. Rispens, 31 Jan. Da. Bosch, 27 Febr. Da. Botin, 14 Maart Da. Goedbloed.

Duizen wenscht geen vaste regeling om der- wille van het beroepingswerk.

13. De assessor Da. Rispens gaat voor in dankgebed, en de praeses sluit de vergadering.

Namens de classis: H. L. Botin, scriba.

Buitenland

Rusland. De Heilige Synode en graaf Tolstoj.

In September van dit jaar werd in Rusland door zijn vele vrienden en geestverwanten graaf Leo Tolstoj op zijn 80sten verjaardag gebeduld.

De Heilige Synode had een geschrift laten uitgaan tot alle ware zonen van de Grieksche- orthodoxe kerk, om hen te vermanen aan die manifestatie geen deel te nemen, 'ten einde aan het strafgericht Gods te ontkomen' — terwijl daarin den geestelijken wordt aanbevolen zorg te dragen voor de verbreiding van zulke ge- schriften, die het verkeerde van Tolstoj's werken in het licht stellen.

Het komt ons voor, dat het wijzen van de Heilige Synode geweest zou zijn, indien zij zich bepaald had tot het uitspreken van de laatste gelachte. Immers indien deze vergadering zich herinnerd had, wat in der tijd de opperprocurator der Heilige Synode van het Russische boeren- volk gezegd had, toen hij critiek uitoefende over het onvruchtbare, dooddelijke formalisme zijner kerk, dat volk met de Atheners gelijk stellende die 'den onbekenden God' aanbaden, dan zou de vraag door haar zeker gesteld zijn, of niet mede door de schuld van de hoogste kerkelijke vergadering, de geestelijke toestand van het volk zoodanig gewonden was, dat de denkbeelden van Tolstoj ingang bij velen vonden, en dan was menig hard woord achterwege gebleven. Eene waarschuwing tegen de revolutionaire leer van den graaf was dan toch ook op zijn plaats geweest.

Tolstoj heeft geen kennis aan de verdorven- heid van de menschelijke natuur. Men behoeft zich slechts tot ware zedelijkheid in te spannen en dan kan de mensch zich over zijn boosheid heen zetten en dan wordt ieder gelukkig, en is ook de sociale ellende der weldermer; — van de grondstelling gaat de geniale schrijver uit. De macht der zedelijkheid kent hij niet. De gedachte, dat de menschen niet alleen als individuen moeten beschouwd worden, maar ook deel uitmaken der menscheid, wordt door Tolstoj verworpen; nationale, sociale en kerkelijke banden worden door hem als onredelijk en schadelijk verworpen, evenals de beschaving; eerst wanneer dat alles op zij is gezet, komt de mensch tot volmaaktheid en dan wordt zijn ideaal: het hemelrijk op aarde, verwezenlijkt. Ideal is het meest absolute anachisme, dat deze wijze en dichter predikt. Dit neemt niet weg dat de hysse zielkundige analyse van karakter, de levendige voorstelling van personen en zaken in den Russischen schrijver te bewonderen zijn. Zij die Russische toestanden kennen, moeten toegeven, dat de critiek, dien Tolstoj ocfent over de rechtbanken, de scholen, de kerken, het publieke en het gesinsleven, dikwijls zeer rechtmatig is. Doch dit neemt niet weg, dat Tolstoj's geschriften terecht genoemd worden: Het Evangelie der revolutie. In zijn laatste werk: 'Ik kan niet zwijgen' genield, pleit hij 'verzachende omstandigheden' voor de revolutionairen, welke roofden en moordden; ja hij verklaart ze bijna voor onschuldig; de indirecte medeplichtigen aan de misdaden zijn al de ambtenaren — van den secretaris van het ge- rechtshof tot den minister en den czar toe.

In zijn geschrift: 'Hoe zal het boerenvolk zich vrijmaken?' en: 'Het Christendom en de mili- tieplicht', raadt hij het volk aan, naar God te leven; dat wil zeggen, niemand te dooden, geen eed af te leggen, noch voor de rechtbank, noch als onderdaan, noch als soldaat; niemand te straffen, in een kerker te sluiten, te ver- bannen of terecht te stellen. 'Naar God te leven,' beteekent God meer vrezen en Hem meer volgen, dan den gouverneur of den czar, en wanneer de gouverneur of de czar iets gebiedt, wat God verbiedt, dan moet men niet hem, maar God gehoorzamen. De algemeene dienstplicht is in tegenspraak met de leer van Christus. Soldaten en officieren moeten geen wapenen willen dragen en het bevel van op het volk te schieten niet opvolgen, wij elk dooden door God verboden is. Men verstaat, hoe gevaarlijk dergelijke lectuur voor het Russische volk is. Het volk heeft niet, dat als Tolstoj van God spreekt, hij niet dien God bedoelt, die zich in Zijn Woord heeft geproclameerd, en zoo aloept hij nog menigen met zich mede.

De rampen die Rusland treffen en die nog naderen, zijn mede op rekening te stellen van dien valschien protest, gelijk men hem niet ten onrechte betiteld heeft.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

DE TEMPEL VAN DIANA.

Wij lezen in Handelingen 19 hoe er in de stad Efese, een beroemde plaats in Klein-Azië, een opreer ontstond nadat Paulus er het Evan- gelie had gepredikt. Hoe dat kwam wordt ons gezegd in vs. 24, 25, 26 en 27:

'Want een, met name Demetrius, een silver- smid, die kleine huiselijke tempelen van Diana maakte; bracht dien van die kunst geen klein gewin toe;

Welke samenvergaderd hebbende, met de handwerkers van dergelijke dingen, zeide hij: Mannen, gij weet, dat wij uit dit gewin onze welvaart hebben;

En gij siet en hoort, dat deze Paulus veel volk, niet alleen van Efese, maar ook bijna van geheel Azië, overreed en afgekeerd heeft, zeggende dat het geen Goden zijn, die met handen gemaakt worden.

En wij zijn niet alleen in gevaar, dat dit deel in versching komt, maar dat ook de tempel van de groote godin Diana als niets geacht zal worden, en dat ook hare majesteit zal ten ondergaan, aan welke gansch Azië en de geheele wereld godsdienst bewijst.

De tempel van de godin Diana was een pronkstuk van de stad. Er was ruim 200 jaar over gewerkt en heel Azië had tot dien arbeid bijgedragen. Zelfs hadden honderd twintig koningen hun gaven gegeven, elk schonk na melijk een pilaar, 60 voet hoog, van zuiver marmer; 30 van deze zuilen waren kunstig met beeldhouwwerk versierd, de bouwmeester die Gesipho heette, had den tempel gebouwd op een moerasige plek, opdat het gebouw minder gevaar zou loopen bij aardbevingen. De tempel was 425 voet lang en bijna half 200 breed.

Vier eeuwen vóór Paulus te Efese kwam, was de tempel in brand gestoken door zekeren Herostratus die zich daarmee een naam wilde maken. Het nieuwe gebouw was nog prachtiger dan het oude.

In den tempel vond men het beeld van Diana. Er waren meer godinnen van deren naam. Die van Efese was zeer beroemd. Het beeld was een sluis, spits van onderen, en van boven een borstbeeld vertoonend, met diergestalten versierd.

Demetrius en zijn helpers van welke Handelingen 19 spreekt, maakten zulke beelden van Diana — die ook Artemis heette — in het klein van silver. Deze afbeeldsels werden veel gebruikt door menschen, die hen als sieraad in huis plaatsten, of mee op reis namen, om zoo de bescherming van de goden te verkrijgen.

Doordien Paulus' prediking velen van de afgoderij afbracht, verminderde de verkoop van dat silverwerk, en zoo is te begrijpen dat Demetrius toornig werd, hoe dwaas hij daaraan welbeschouwd ook deed.

ZWIJGEN.

„Zwijgen is goud“ zegt een spreekwoord. Dat mag niet altijd waar zijn, zeker is, dat in zwijgen veel grooter wijsheid ligt dan in spreken, en ook, dat laatste voor vele menschen makkelijker is dan het eerste.

De Romeinen hadden een beroemd veld heer, Caecilius Metellus geheten. Tot hem kwam eens een jong bevelhebber, die hem vroeg, welke plannen hij had voor een pas begonnen veldtocht.

Metellus keek den vrager niet vriendelijk aan en zei toen:

„Ziet gij dit mijn kleed? Als ik wist dat het van mijn voornemen kennis droeg zou ik het dadelijk uittrekken, en wegwerpen.“

Dat was duidelijk gesproken. De ander droop beschaamd af.

Onze Prins Willem III, koning van Engeland, dacht er evenzoo over als Metellus. Toen een zijner bevelhebbers het eens waagde, wat al te uitvoersche vragen te doen, over heiligen Willem wel voornemens was, vroeg deze eens klaps zeer ernstig:

„Kunt gij zwijgen?“

„Ja Sire,“ sprak de gevraagde, hopen de iets te vernemen.

„Nu,“ zei de koning droogweg, „ik ook.“

AAN VRAGERS.

Is ook met eenige zekerheid te zeggen, in welken tijd de geschiedenis van Ruth is voorgevallen? vraagt B.

Het boek Ruth is in den Bijbel achter dat van Richteren geplaatst, wat echter niet zeggen wil, dat de geschiedenis ook eerst na den tijd der Richteren is voorgevallen. Integendeel lezen we in Ruth 1:1:

In de dagen als de Richters richtten, zoo geschiedde het, dat er honger in den lande was; daarom toog een man van Bethlehem-Juda, om als vreemdeling te verkeerden in de velden Moab, hij, en zijne huisvrouw, en zijne twee zonen.

Hieruit blijkt, dat Ruth geleefd heeft in het tijdperk tusschen Jozua en Samuël. Dit is echter ook de eenige rechtstreeksche aanwijzing, die de Schrift hieromtrent geeft.

De geschiedenis begint in een tijd van hongersnood. Dit doet velen denken aan den boeven tijd vermeld in Richteren 6, toen de Midianieten het land van Israël verwoestten. We lezen b.v. in Richteren 6:3, 4 en 6:

Want het geslacht, als Israël gesaad had, zoo kwamen de Midianieten op, en de Amalekieten; en die van het Oosten kwamen ook op tegen hem.

En zij legerden zich tegen hen, en verdrieven de opkomst des lands, tot daar gij komt te Gara; en zij lieten grenzen lechtlocht overig in Israël, noch klein vee, noch rund, noch ezel.

Alzoo werd Israël zeer verarmd, vanwege de Midianieten. Toen riepen de kinderen Israels tot den Heere.

Maar als die tijd de juiste was zou Ruth geleefd hebben bijna twee eeuwen vóór David. En dat komt kwalijk uit met Ruth 4:17. Daaruit toch blijkt, dat Ruth een zoon kreeg, Obed geheten, en dat deze Davids grootvader was. Ruths geschiedenis heeft dus bijna zeker later plaats gehad, in de laatste eeuw der Richters.

Was Silas en Sylvanus dezelfde persoon of worden er twee verschillende men bedoeld?

Blijkbaar zijn dat twee, een weinig verschillende namen voor één persoon, net als Jehiskia en Hiskia, Nebukadnezar en Nebukadecar. Sylvanus predikte te Antiochie, verzette Paulus op diens tweede zendingsreis en werd met hem te Philippin in de gevangenis geworpen, doch wonderlijk bevrijd. Wij vinden hem later nog met Timotheus te Thessalonika, en bij Paulus te Korinthe. Verder ook bij den apostel Petrus. Hij was even als Paulus Romeinsch burger en een man van veel gaven.

HOOGHEBIJ.

Geformeerde gezindheid.

Geformeerde Kerken.

BEROEPEN: Fijnart c.a., H. A. Munnik, cand. te Amsterdam. — Opperdoers en te Langerak b/z. De Lek, M. A. van Pernis, cand. te Spijkensse.

AANGENOMEN: Oosterse, K. Minnema, cand. te Paesens. — Aalsmeer, J. Fokkinga, te Medemblik. — Bergambacht, G. van Setten, te Bissum.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Hoedekenskerke (toez.), M. G. Blaauw, te Blokkrijl. — Bleiswijk (Z. H.), N. v. d. Snoek, te Brakel (Geld.). — Laren (Geld.), W. Pothoven, te Oosterbeem. — Vlaardingen, G. W. C. Vanderlink, te Amersfoort.

AANGENOMEN: Wedde (toez.), G. A. Ste rings, te Kropswolde. — Witterwurm c.a., D. Douma, cand. te Groningen. — Benthuizen, J. v. d. Pol, cand. te Werkendam.

BEDANKT: Horsten (toez.), H. Stoel, te Vliedder. — Doesburg, Jac. Erlaga, te Woerden.

Geabonneerden op DE HERAUT wordt beëindigd verzocht, de abonnementsgelden over het kwartaal, eindigende 31 Dec., ten bedrage van f 1.20, per postwissel over te maken, welken men gelieve te adresseren aan De Administratie van „De Heraut“, Amsterdam.

De abonnementsprijs van De Heraut is f 1.20 per kwartaal.

Na ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

DE ADMINISTRATIE.

Amsterdam, Dec. 1908.

Advertentien.

GETROUWD:

Mr. J. VAN DEN BRAND
EN
JEANNE A. HEYLIERS.
Pinang, 24 November 1908.

Den tweeden Kerstdag werd n wij verblijd door de geboorte van een welgeschapen ZOON.
S. HUISMANS.
D. R. HUISMANS—
BANDA.

Anjum, 1908.

Heden overled tot onze diepe droefheid, in de vaste verzekering des geloofs, na een smartvol doch geduldig lijden, mijne innig geliefde Echtgenoot en Vader, Behuwd- en Grootvader, de Heer

JOHAN FREDERIK GODLIEB VAN DEVENTER, in den ouderdom van ruim 68 jaar.

De Wed. G. VAN DEVENTER— geb. DIEKER.

Z. WALLENBURG— VAN DEVENTER

L. WALLENBURG.
G. WALLENBURG.
G. WALLENBURG.
J. F. G. WALLENBURG.

's Graveland, 29 December 1908.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
WESTERMARKT No. 21
AMSTERDAM.

Gevraagd op een nieuwe school met onderwijzerswoning, wler waarde f 7500 bedraagt, f 5000.—

Iste Hypotheek tegen 4 1/2 procent rente. Brieven onder leit, M. aan het Bur. van dit blad.

School- en Kerkbouw.
Adres: C. SCHUITMAKER, Architect, Medemblik

We hebben nog
enkele Ex. van dat mooie tijdschrift, get.: Geref. Theologie, en wel de 1ste jaargang in sif. f 2.40. No. 2. Dat mooie werk van FELIX, Een en ander voor hart en leven, No. 3. D. WISSE, Vrijzinnige Staatkunde, No. 4. BETTEK, Het wonder. Deze vier keurige boeken voor slechts een gulden 25 cent franco. Vraag er voor bij Tijdschrift I uit De Heraut. Zend postwissel s. v. p.

H. VERHOOG, Halfweg.

Ook nog van het
reidde tijdschrift, jaargang XII, in sif. prijs f 2.40. No. 2. C. VAN KOETSVELD, De huld van den Moorman. No. 3. Dat dikke werk van F. HAVERGAL, door Me. KUYPER, prijs f 1.90 en No. 4. Die mooie gesch. van de Waldenzen, of het Israël der Alpen en No. 5. WINSLOW, Psalmen in den nacht, f 1.90. Deze 5 Ex. ook voor slechts f 1.25 franco thuis. Vraag pakket Tijdschrift XII aan

H. VERHOOG, Halfweg.

Beide pakketten voor sif. f 2.30.

Heden verschenen bij J. H. BOS te Kampen:

de **VIERDE DRUK** van
Verklaring van het Kort Begrip
DOOR
DS. G. ELZENGA.
Prijs ing. f 1.—; geb. f 1.40

Uitverkoop
Prachttuitgaaf

Thomas à Kempis.
De navolging van Christus. Groote Uitgaaf versierd met keurige Platen naar de oorspronkelijke teekeningen. In Prachtband voor slechts f 1.90.

Deze
mooie groote uitgaaf van Thomas à Kempis' wereld beroemd werk, sal tegen den geringen prijs van f 1.90 spoedig uitverkocht zijn.

Verkrijgbaar bij D. BOLLE, Bazaar van Goedkoopste Boeken, Hang 98 te Rotterdam. Franco na ontvangst van Postwissel waarop melden: Groote Thomas à Kempis

HET LAATSTE
Bijbelboek, of verkl. van de Openbaring van Johannes, door J. A. WORMSER, een keurig werk. No. 2. Voor werklieden en hun gelijken door Dr. A. KUYPER. No. 3. Is weer een dik boek of een kind-boek met 365 Bijbelsche verhalen voor de jeugd, dus voor iederen dag een, geschreven door een kindervriendin. No. 4. Dat mooie werk, getit. Gratia en No. 5 en 6. Nog 2 dikke boeken get. Wckstemmen, welke vroeger ruim f 3 kootten. Dus 6 dikke boeken, waarvan No. 1 alleen de waarde heeft, thans voor slechts f 1.25, franco thuis. Zend postwissel s. v. p. en schrijf er bij: Voor pakket Het laatste bijbelboek uit De Heraut.

H. VERHOOG, Halfweg.

MAARSCHALKERWEERD EN ZOON
in KERKORGELS. Zuilenstraat 14, Utrecht.

Nieuwe Uitsaaven van G. J. A. RUIJS, Utrecht:
Van Prof. Dr. J. A. C. VAN LEEUWEN,
Literatuur en Schriftuur
Rede bij de aanvaarding van het hoogleraarambt te Utrecht.
Met aantekeningen.

Prijs f 0.75.
Op weg naar het ambt.
Toespraak bij de opening der lessen.
Prijs f 0.30.

Van Ds. C. LINDEBOOM,
Is dat nu Gereformeerde Prediking.
Open brief aan Ds. G. H. BEEKENKAMP.
Prijs f 0.30.
In elken boekhandel te bestellen.

Boerenoorlog.
1. De boerenoorlog, door BADENHORST, met pl. en kaarten, geb. f 1.90
2. Dat keurige werk van FR. HAVERGAL, door Mr. J. KUYPER, ook in stempelband, prijs f 2.40.
3. De boeren op St. Helena, met 40 platen, ook in linen band.
4. De herder en de kudde, geb. en versguld op snee.
5. Geschenk voor jonge lidmaten, ook geb. Alzoo 5 gebonden boeken, thans franco thuis voor slechts een gulden, en 25 cent voor de porto. Schrijf er bij: Voor boerenoorlog uit De Heraut.

KEURIG.
Uit het Woord, door Dr. KUYPER, met geb. f 2.45. Wij geven hierbij gratis, dat Stan daardwerk van POSTMUS: De frontieren over, nog al gebonden in stempelband.
Zend postwissel s. v. p. à f 2.25 en U ontvangt deze 2 geb. boeken franco thuis. Wie f 3.25 zendt, ontvangt het bovenstaande pakket er bij. Vraag pakket Keurig uit De Heraut.
Adres: H. VERHOOG, Bockh., Halfweg.

R. C. VERWEIJCK,
Vragenboekje op de Kieswet
TEN DIENSTE DER KIEZERS;
met volledige opgave van districten, tabellen, enz.
— 4e DRUK —
bevattende de wijzigingen in 1900 aangebracht, de staten, tabellen, enz.
Prijs f 0.25; 25 ex. f 5.—

R. C. VERWEIJCK,
Vragenboekje op de Leerplichtwet
ten dienste van ouders, onderwijzers, enz.
Prijs f 0.25.
Van beide Vragenboekjes 25 en meer exempl. (ook gesorteerd) ad f 0.20 per ex.
Amsterdam **W. KIRCHNER.**

Medoc f 22 p. Anker, f 50 p. n.
Lichte zuivere wijn.
„Vele families wenschen een zuiveren, zachten wijn die weinig Alcohol bevat. Medoc vol doet hieraan. Medoc is door verschillende doctoren onderzocht. Dr. v. W., Utrecht gebruikt hem naar onderzoek geregeld en heeft dezen wijn reeds dikwijls aanbevolen. Kapitein S. uit Den Haag schrijft: Uw Medoc is steeds uitstekend. Prijs f 0.50 per fl. f 22 per Anker. Prijscourant en Monster wijn gratis en franco, „Huis de Vijf“ Voorschoten.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND“.

Maildienst tusschen
Amsterdam en Nederlandsch-Indië,
IN VERBINDING MET DE DIENSTEN DER
Koninklijke Paketvaart-Maatschappij,
via **GENUA, SABANG en SINGAPORE.**

van Amsterdam	van Genua	te P. Said (Poeloe Weh)	te Sabang	te Singapore	te Batavia
Vondel.....	9 Jan. '09	21 Jan.	26 Jan.	10 Febr.	13 Febr.
Koningin Willem II.	23 „	4 Febr.	9 Febr.	24 „	27 „
Koningin Wilhelmina	6 Febr.	18 „	23 „	11 Mrt.	14 Mrt.
Grotius.....	20 „	4 Mrt.	9 Mrt.	24 „	27 „
Koningin Willem III.	6 Mrt.	18 „	23 „	7 April	10 April
Oranje.....	20 „	1 April	6 April	20 „	23 „
Rembrandt.....	3 April	15 „	20 „	4 Mei	7 Mei
Koningin Willem I.	17 „	29 „	4 Mei	18 „	21 „

Deze mailboten hebben zoowel op de uit- als thuisreis te Sabang onmiddellijke aan sluiting op Deli en Padang met de booten der Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

EXTRA AFVAARTEN:
Naar JAVA en naar MACASSAR (eventueel met overlading).
2 Januari Celebes, Kapt. R. KOOPS.
Laadt voor Sabang, (Olieb-leh), Padang en Pekalongan direct.
16 Januari Timor, Kapt. P. J. BAKKER.
Laadt voor Sabang, (Olieb-leh), Padang en Tjilatjap direct.
30 Januari Flores, Kapt. G. POTJEWIJD.
Laadt voor Sabang, (Olieb-leh), Padang en Tjilatjap direct.
13 Februari Bali, Kapt. G. P. BAUM.
Laadt voor Sabang, (Olieb-leh), Singapore en Tjilatjap direct.
27 Februari Lombok, Kapt. G. A. ZEILINGA.
Laadt voor Sabang, (Olieb-leh), Padang en Tjilatjap direct.
Adres voor LADING en PAKKETTEN:
te AMSTERDAM: VRACHTBUREAU STOOMVAART MAATSCHAPPIJ „NEDERLAND“ (Handelskade);
te ROTTERDAM: HUDIG & VEDER voor de schepen gemerkt f, KUYPER, VAN DAM & SMEER voor die gemerkt *.
Adres voor PASSAGE: Afdeling Passagiersdienst, Prins Hendrikade 139 te Amsterdam en bij de Agenten.
N. B. De vaarbeurten der schepen kunnen gewijzigd worden.

LEVENSVZERZEKERING
de Nederlanden van 1845
BRAND - - VERZEKERING
INBRAAK
DEN HAAG (vroeger Zutphen). Directie HENNY
KAPITAAL f 4.000.000.00
RESERVEFONDS: ruim f 1.335.000.00

Wed. P. VAN EIJK & ZONEN
Hoofdkantoor: AMSTERDAM, Damrak 60.
Bijkantoren: AMSTERDAM, Dam 13-15-17.
HILVERSUM, Langestraat 65.
HAARLEM, Kruisweg 69.
ROTTERDAM, Zuidblaak 62, bij het Postkantoor.
DORDRECHT, Wolwevershaven 23.
Belasten zich met de uitvoering van EFFECTENORDERS.
Nemen en geven GELDEN op PROLONGATIE.
Sluiten BELEENINGEN.
Ontvangen GELDEN à DEPOSITO tegen dagelijks vast te stellen rentekoers.
Wisselen VREEMDE BANKNOTEN en MUNTSPECIEN.

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland.
Gevestigd te GRONINGEN.
Telefoon Intercommunale No. 674.
Maatschappelijk Kapitaal f 1,000,000.
Uitstaand bedrag aan Hypotheken op 31 December 1907, f 2,556,230.—, aan Pandbrieven f 2,520,746.73 1/2.
Commissarissen: Prof. Mr. D. P. D. FABRIS, J. H. DE WAAL MALFEIJT, A. W. SCHIPPERS, Jhr. H. A. WTEWAALL VAN STOUTWEGEN, H. LUKING, Mr. F. DIELEMAN, E. G. WENTINK.
Raad van Toezicht: Jhr. TERPSTRA, Mr. H. VAN DER VEGTE, M. URBENS.
Geeft uit 4 pCt. Pandbrieven, koers 98 %, in stukken van f 1000.—, f 500.—, f 100.— en f 50.—, verkrijgbaar ten kantore der Bank, bij alle Agenten en Effectenhandelaren. Inlichtingen geven te Amsterdam de H.H.: L. G. WEISZ & Co., Westermarkt 21 en RADIUS en DANE, Prinsengracht 618, te Rotterdam de heer H. DANE, Haringvliet 49.
De Directie: M. BROUWER, Mr. W. SWITTERS, F. J. BOLT

NAAR ZUID-AMERIKA
met de stoomschepen van den Koninklijken Hollandschen Lloyd.
Eerstvolgende vertrekdagen voor Passagiers
van Amsterdam naar Rio de Janeiro, Santos, Montevideo en Buenos-Ayres:
s.s. „Zaanland“ 6 Januari.
s.s. „Rijnland“ 10 Februari.
s.s. „Amstelland“ 3 Maart.
Voor nadere inlichtingen wende men zich tot den Koninklijken Hollandschen Lloyd, 131 Prins Hendrikade, Amsterdam.

Vrije Universiteit.
In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:
Aan Contributien:
door Ds. W. S. Veltman te Haarlemmeer 012. f 9; door Mr. A. ter Weele, uit Delden f 0.50, uit Enschede f 92.50, uit Glanerbrug f 50, uit Haaksbergen f 5, uit Hengelo f 63, uit Lonneker f 2, samen f 168.50; door Mr. Locaal comité te Rotterdam 2e storting f 44; door den heer Joh. T. de Lange f 26; door den heer Jan van Zanten te Zeist f 1; door den heer G. Schimmel te Amersfoort f 71.50; door den heer C. Brunt uit Achtienhoven f 7, uit De Bildt f 13, uit Maatsdijk f 35, uit Westbroek f 10.50, samen f 65.50; door den heer G. J. van Goot te Kampen f 137.50; door den heer A. Sijma te Tiel f 9.50; door den heer J. van der Scherpenisse f 1; door den heer J. van Dijk te Zutphen f 78.50; door den heer Jac. H. Maas uit Loenen f 5.50, uit Vreeland f 29.50, samen f 35; door den heer J. Caesar uit Delschaver f 37.25.
Aan Collecten (voor de Theol. faculteit): van de Gereformeerde Kerk te Hattem f 12.79; te Utrecht f 152.85; te Vreeswijk f 8.77; te De Bildt f 4.50; te Amerongen f 3.07; te Linschoten f 3; te Vienten c.a. f 4.40; te Hamelen f 4.51; te Montfoort f 1.25; te Lopik f 2.75; te Driebergen f 14.49; te IJsselstein f 2.90; te Vorden f 3.93 1/2; te Leksdorp f 5.92 1/2; f 6.69 1/2; f 5.88 1/2, f 6, en f 6.77 1/2, samen f 32.46; te Zuid Beierlan 2 collecten f 8.38; te Amsterdam met f 0.15 nagift f 223.64; te Hollandische Veld f 6.13; te Hoogeveen f 36.20; te Meppel f 42.25; te Nieuwerold f 5.71 1/2; te Nijveen f 5.40; te Ruinerwold f 15.75; te Zuidwilde f 3.50; te Zeist f 25.10; te Genemuiden f 8.1; te Kralingen f 17.08; te Doesburg f 4.33, en f 4.17, samen f 8.50; te Vroomshoop f 12.85; te Scheveningen f 27.23 1/2.
Voor de Medische faculteit:
(Contributien): Door Mr. A. ter Weele uit Enschede f 2.50, uit Glanerbrug f 1, uit Delden f 1; samen f 4; door den heer G. Schimmel te Amersfoort f 29.50; door Ds. J. G. Kunst te Nijkerk o/d. V. f 41; door den heer S. Bolman te Leeuwarden f 1.50; door den heer J. van Dijk te Zutphen f 5; door den heer J. van Ieperen te Aalsmeer f 1.
(Schenkingen): N. N. te Z. f 500; door Ds. J. G. Kunst te Nijkerk o/d. V. f 3; door den heer A. Sijma te Tiel f 2.50.
Aan Schenkingen:
door Mr. A. ter Weele uit Enschede f 1.
H. W. VAN MARLE Jr., Penningmeester.
Amsterdam, Keizersgracht 162.

Boek- en Courantdruckerij:
RUYTER, KRÖNER & BAKEL, Amsterdam.

Dit blad v. Bijdragen v. in blad betre van de ABN Inzendingen kunnen voor

DERDE R. Christus

Hangt al altoos weer loozing der zelf de vraag klaren is, da dan bij eers gewerkt. Stei met slechts h aanbidding v Kerk de knie levenswandel Maar nauwel te breiden, en lijke enthousi over, of anti christelijke wa der Kerk aan, de tucht toe kwsad, maar werd nog slec rucht makende van het liedeel geheel haar e en soms uita als een onechi senteed. Dit baar hard. Oo de uitkomst v van tucht gee dit te verwach waar men, doo misleid, straks de Kerk opna doophuis werd dachte werd to te houden, ma te maken, en tucht rechtstree doen slinken, in aantal wasse stane euvel h voorzien door d ment der sterv doel om het i opzieners met het sacrament geval bij de sch met de Kerk weer voelbaar t het huwelijk in graf waren best te werken. Men menigte waarm was er nu op be beteekenis van c contact van de le te bevorderen. een oordeel over hier niet ter pla er slechts op kwam uit de po lteit der Kerk d tie bedreigde, toe heersched in h en ontkenk kan die al deze maa hulp van haar is, het Kerkelij massa stand te factoren hebben het resultaat was ons land, de Roo volhardend haer neemt, en dat d kenis voor het lev en kapelaan kee parochie persoo parochie kennen het kerkelijk ver het geestelijk op gedoogenden zin, Bij de massal daarentegen ontb eenenmale. Ook landen slaagde d in, te doen wat nog doet; iets wa opmerkten, vooral hoop, die elk v landen nog in R wyl ze in Proteste derlijk juk van zic overging. En wel en Limburg niet heeft men meest bevolking te doe